

Odborný seminář

EKOLOGICKÁ ÚJMA: Hodnocení rizik a finanční zajištění

JUDr. Ondřej Vícha, Ph.D.

Ministerstvo životního prostředí ČR
legislativní odbor

*ENVI GROUP s.r.o.
Praha, 15.5.2012*

Obsah prezentace

Legislativní požadavky související s předcházením a nápravou ekologické újmy

- **právo Evropské unie** – principy a působnost ELD, vývoj právní úpravy, Zpráva EK
- **rozdíl mezi odpovědností za škodu a odpovědností za ekologickou újmu**
- **zákon č. 167/2008 Sb.** – principy a působnost, výjimky, objektivní/subjektivní odpovědnost, povinnosti provozovatelů, výkon státní správy, vztah k ostatním právním předpisům,
- **prováděcí právní předpisy**
 - **vyhláška č. 17/2009 Sb.**
 - **nařízení vlády č. 295/2011 Sb.**
- **metodické pokyny OEREŠ MŽP**
- **prameny** – internetové adresy, odborná literatura

Živní požadavky související s předcházením a nápravou ekologické újm

1. Směrnice Evropského parlamentu a Rady **2004/35/ES** o odpovědnosti za životní prostředí s ohledem na prevenci a nápravu škod na životním prostředí
2. Zákon č. **167/2008 Sb.**, o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů
3. Vyhláška MŽP č. **17/2009 Sb.**, o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě
4. Nařízení vlády č. **295/2011 Sb.**, o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a o bližších podmínkách finančního zajištění

Směrnice EP a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za ŽP s ohledem na prevenci a nápravu škod na ŽP (*Environmental Liability Directive = ELD*)

- první rámcová legislativa EU v oblasti odpovědnosti za škody na ŽP
- provádí **princip „znečišťovatel platí“** (*Polluter Pays Principle – PPP*) – čl. 191 odst. 2 SFEU
- cíl – vytvořit právní rámec odpovědnosti založený na PPP, předcházet škodám na ŽP a napravovat je
- rámcová úprava - minimální požadavky + široká diskrece (např. rozšíření provozních činností, druhů a stanovišť, liberační důvody) – nebrání MS v zachování či přijetí přísnějších předpisů (čl. 16/1 ELD)

ELD - Historie projednávání

- Návrh směrnice o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené odpady (1989)
- Luganská úmluva (1993, Rada Evropy)
- Zelená kniha o odpovědnosti za škody na ŽP (1993)
- Bílá kniha (2000)
- Návrh směrnice předložen EK (červen 2002)
- Přijetí směrnice (21.4.2004)
- Termín pro transpozici směrnice (30.4.2007)
- Řízení pro porušení SFEU - rozsudky (ukončeno 2008-9)
- Zpráva EK o účinnosti ELD a podmínkách finančního zajištění, KOM (2010)581, (12.10.2010)
- Přezkum ELD (2014)

Důvody regulace a principy ELD

- **Důvody přijetí**
 - mnoho znečištěných míst v EU
 - zastavení poklesu biodiverzity
 - odlišná povaha škod na ŽP od majetkových škod – absence vlastnického práva k některým složkám ŽP (*res nullius* – voda, volně žijící živočichové)
- **Principy**
 - znečišťovatel platí (*Polluter Pays Principle* – PPP)
 - prevence škod
 - naturální restituce (primární náprava)
 - objektivní odpovědnost (*strict liability*)

Působnost ELD

- **Věcná působnost** – škody na ŽP
 - **chráněné druhy rostlin či živočichů a přírodní stanoviště (*biodeviresity damage*)**
 - druhy (*species*) podle 79/409/EHS a 92/43/EHS,
 - stanoviště druhů (*habitats of species*) podle 79/409/EHS a 92/43/EHS, přírodní stanoviště (*natural habitats*) podle 92/43/EHS, místa rozmnožování nebo odpočinku druhů podle 92/43/EHS
 - možnost MS rozšířit na zde nevedené druhy a stanoviště
 - **voda** - povrchová a podzemní (***water damage***) – směrnice 2000/60/ES
 - **půda (*land damage*)** – kontaminace, závažné riziko pro lidské zdraví
- **Věcná působnost - negativní**
 - války, povstání, vis maior (živelné události – zemětřesení, povodně)
 - odpovědnostní režim podle mezinárodních smluv – jaderné škody, ropné znečištění moří
 - činnost s hlavním účelem – obrana, mezinárodní bezpečnost
- **Časová působnost**
 - ne škody před 30.4.2007 + škody vzniklé jako důsledek činnosti ukončené před 30.4.2007

Použití směrnice ELD

- Vhodné - havárie průmyslových podniků nebo znečištění ŽP nebezpečnými látkami nebo odpady pocházejícími z jasně identifikovatelného zdroje
- Nevhodné - plošné znečištění, kdy nelze zjistit příčinnou souvislost, např.
 - umírání lesů jako důsledek kyselých dešťů
 - znečištění ovzduší způsobené dopravou
 - znečišťování vody dusičnany

Změny práva EU s vazbou k ELD – platné i připravované

- **směrnice EP a Rady 2006/21/ES o nakládání s odpady z těžebního průmyslu (Mining Waste Directive – MWD)** – doplnění přílohy č. 1
- **směrnice EP a Rady 2009/31/ES o geologickém ukládání CO₂ (Carbon Capture and Storage Directive – CCSD)** – doplnění přílohy č. 1
- **směrnice EP a Rady 2010/75/EU o průmyslových emisích (revize IPPC směrnice)** – tzv. základní zpráva
- **návrh směrnice EP a Rady, kterým se vytváří rámec pro ochranu půdy a o změně směrnice ELD (Soil Framework Directive – SFD), (22.9.2006)** - seznam kontaminovaných míst a jejich náprava, zpráva o stavu půdy
- **návrh nařízení EP a Rady o bezpečnosti činností vyhledávání, průzkumu a těžby ropy a zemního plynu na moři (27.10.2011)** – rozšíření definice pojmu „škodý na vodách“ na mořské vody, odpovědnost držitele licence

a EK o účinnosti ELD a finančním zajištění

COM (2010)581, 12.10.2010

- podpořit výměnu informací a komunikace o ELD
- podpořit informovanost provozovatelů a poskytovatelů finančního zajištění
- rozvíjet interpretační pokyny
- zřídit evidenci či registr případů spadajících do působnosti ELD

Postavení zákona č. 167/2008 Sb. v systému právní odpovědnosti ČR

• Právo veřejné

1. Odp. FO za přestupky
2. Odp. PO a podnikajících FO za jiné správní delikty (pokuty – správní orgány)
3. Trestněprávní odp. FO a PO (tresty - soudy)
4. Odpovědnost za ekologickou újmu (PO/NO – správní orgány)

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

• Právo soukromé

1. Občanskoprávní odp. za škody na majetku nebo zdraví (občanský, popř. obchodní zákoník)

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Kození mezi odpovědností za škodu a odpovědností za ekologickou újmu

Odpovědnost za škodu

- Soukromoprávní charakter
- Poškozeným (a oprávněným) je třetí osoba – vlastník hmotného statku (nemovitosti)
- Hradí se skutečná škoda a ušlý zisk
- Preferuje se peněžité odškodnění – záleží na vůli vlastníka,
- Není vyžadována účelová vázanost prostředků získaných z náhrady škody
- Objektem ochrany jsou hmotné složky na ŽP, které mohou být předmětem vlastnického práva
- Určována v občanskoprávním řízení (soud)
- Iniciace řízení poškozeným

Odpovědnost za ekologickou újmu

- Veřejnoprávní charakter
- Poškozeným (a oprávněným) je stát
- Aplikován systém primárních, doplňkových a vyrovnávacích opatření
- Preferuje se uvedení do původního stavu – záleží na správním orgánu
- Vše je vázáno ke znovuoobnovení původního stavu
- Objektem ochrany jsou všechny složky ŽP považované za veřejný statek
- Určována ve správním řízení
- Iniciace řízení orgánem státní správy nebo na základě podnětu dotčené FO nebo PO

Zákon č. 167/2008 Sb.

- založen na veřejnoprávním přístupu k odpovědnosti za škody, nikoli na soukromoprávním (občanskoprávním)
- nedotčena zůstává občanskoprávní odpovědnost za tzv. tradiční škody (majetek, lidské zdraví – § 420 a násl. ObčZ)
- odlišná povaha škod na ŽP od majetkových škod; absence vlastnického práva k některým složkám ŽP (*res nullius* – voda, volně žijící živočichové)

Zákon č. 167/2008 Sb. - základní principy

- Princip prevence
- Princip odpovědnosti původce – znečišťovatel platí (PPP)
- Princip naturální restituce
- Princip objektivní (přísné) odpovědnosti (za výsledek)

Zákon č. 167/2008 Sb.

- Cíl zákona - náprava, ne sankce (pokuta)
- Přírodní zdroje (složky ŽP) – příroda („naturové“ druhy/stanoviště), voda, půda
- Objektivní odp. – příloha I (příroda, voda, půda) + subjektivní odp. – ostatní provozní činnosti (příroda)
- Nevztahuje se na ekologickou újmu, ke které došlo před nabytím účinnosti (tj. před 17.8.2008)

Zákon č. 167/2008 Sb.

- odpovědnost objektivní/subjektivní

- **Objektivní (přísná) odpovědnost** (*strict liability*) - za výsledek (§ 4):
 - Ekologická újma/bezprostředná hrozba
 - Výkon provozní činnosti podle přílohy č. 1 (vyšší riziko pro lidské zdraví a ŽP)
 - Příčinná souvislost
- **Subjektivní odpovědnost** (*non-fault liability*) (§ 5):
 - Ekologická újma/bezprostředná hrozba – na chráněných druzích živočichů či rostlin nebo na jejich přírodních stanovištích
 - Výkon provozní činnosti v rozporu s právními předpisy
 - Příčinná souvislost

zákon č. 167/2008 Sb. Provozní činnosti (příloha č. 1) – objektivní odpovědnost

- provozování zařízení podléhající integrovanému povolení podle zákona o integrované prevenci (zákon č. 76/2002 Sb.)
- provozování zařízení k nakládání s odpadem podléhajících souhlasu podle zákona o odpadech (zákon č. 185/2001 Sb.)
- vypouštění odpadních vod do povrchových nebo podzemních vod, odběr či vzdouvání povrchových nebo podzemních vod podléhající povolení podle vodního zákona (zákon č. 254/2001 Sb.)
- nakládání s nebezpečnými chemickými látkami a přípravky (č. 356/2003 Sb.), přípravky na ochranu rostlin (č. 326/2004 Sb.) nebo biocidními přípravky (č. 120/2002 Sb.) podle zákona o ochraně veřejného zdraví (č. 258/2000 Sb.)
- přeshraniční přeprava odpadů podle zákona o odpadech (č. 185/2001 Sb.),
- provozování stacionárních zdrojů znečištění ovzduší podléhající povolení podle zákona o ovzduší (zákon č. 86/2002 Sb.)
- nakládání s GMO a genetickými produkty podléhající povolení podle zákona o nakládání s GMO (zákon č. 78/2004 Sb.)
- nakládání s těžebním odpadem podle zákona o nakládání s těžebním odpadem (zákon č. 157/2009 Sb.)
- provozování úložišť CO₂ podléhající povolení podle zákona o ukládání CO₂ do přírodních horninových struktur (zákon č. 85/2012 Sb.)

zákon č. 167/2008 Sb.

Výjimky, na které se nevztahuje (§ 1 odst. 3)

- škody způsobené různými ozbrojenými konflikty (např. občanská válka, povstání, teroristický útok)
- škody způsobené výjimečnými živelními událostmi (zemětřesení, záplavy, výbuch sopky)
- jaderné škody (atomový zákon, EUROATOM, MS v oblasti jaderné energie)
- škody, jejichž právní režim je upraven vyjmenovanými MS (např. Úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené ropným znečištěním z roku 1992 nebo Úmluva o občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené s přepravou věcí po silnici, železnici a na plavidlech pro říční plavbu z roku 1989)
- škody způsobené při zajišťování obrany státu nebo mezinárodní bezpečnosti
- škody způsobené při činnostech, jejichž jediným účelem je ochrana života, zdraví nebo majetku osob před živelními událostmi

Ekologická újma - definice

(§ 2 písm. a) zákona č. 167/2008 Sb.)

- **Obecná část definice**

Nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jejich funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo

- **Zvláštní část definice**

- *Závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany **druhů či stanovišť***
- *Závažné nepříznivé účinky na ekologický, chemický nebo množstevní stav **vody** nebo na její ekologický potenciál*
- *Závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj (tj. do **půdy**)*

Základní stav – definice

(§ 2 písm. o) zákona č. 167/2008 Sb.)

- Stav přírodních zdrojů a jejich funkcí, který existoval v době, kdy došlo k ekologické újmě a jenž by dále existoval, kdyby k ní nedošlo, a to podle odhadu na základě nejlepších dostupných informací
- Chráněné druhy a přírodní stanoviště + voda – **primární náprava** (uvedení do základního stavu nebo směrem k tomuto stavu)
- **MONITORING:**
 1. sledování stavu druhů a stanovišť – OOP (§ 45f ZOPK)
 2. zjišťování a hodnocení stavu (množství a jakosti) vod
 - správci povodí + pověřené subjekty – ČHMÚ, VÚV TGM
 - § 21 vodního zákona
 - vyhláška č. 5/2011 Sb. – monitoring podzemních vod
 - vyhláška č. 98/2011 Sb. – monitoring povrchových vod

Zákon č. 167/2008 Sb.

Povinnosti provozovatelů

- **§ 6** – provést nezbytná preventivní opatření (v případě bezprostředně hrozící ekologické újmy)
- **§ 7** – provést nezbytná nápravná opatření (v případě vzniku nebo zjištění ekologické újmy)
- **§ 12** – nést náklady
- **§ 14** – zabezpečit finanční zajištění + provést hodnocení rizik (základní, popř. podrobné dle NV č. 295/2011 Sb.), od 1.1.2013

Zákon č. 167/2008 Sb.

Preventivní opatření (§ 6)

- v případě bezprostřední hrozby ekologické újmy; nejedná se o obecná PO (havarijní plány, opatření z EIA)
- účelem PO je odstranit bezprostřední hrozbu ekologické újmy
- povinnosti provozovatele - provést nezbytná PO, nést náklady a informovat příslušný orgán
- pravomoc příslušného orgánu požadovat informace, uložit rozhodnutím provedení PO, udílet pokyny, zajistit provedení PO

Zákon č. 167/2008 Sb.

Nápravná opatření (§ 7)

- v případě zjištění či vzniku ekologické újmy
- povinnosti provozovatele - provést proveditelná NO (zastavující), informovat příslušný orgán, předložit návrh NO podle přílohy č. 4, nést náklady
- pravomoc příslušného orgánu požadovat informace, schválit návrh NO, uložit rozhodnutím provedení NO, udílet pokyny, zajistit provedení NO

Náprava ekologické újmy na přírodě/vodě

(§ 10 + příloha č. 4 k zákonu)

- Nápravy je dosahováno prostřednictvím obnovy ŽP zpět do jeho základního stavu nebo směrem k němu pomocí:
 - Primární nápravy
 - Doplnkové nápravy
 - Vyrovnávací nápravy
- Pokud primární náprava nevede k obnově ŽP zpět do základního stavu - doplňková náprava + vyrovnávací náprava pro vyrovnání tzv. přechodných ztrát
- Náprava EÚ na vodách/druzích také znamená, že je odstraněno jakékoli významné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví

Náprava ekologické újmy na přírodě/vodě

(§ 10 + příloha č. 4 k zákonu)

- 1. PRIMÁRNÍ NÁPRAVA** - obnova přírodního zdroje nebo narušené funkce zpět do jejich základního stavu (nebo směrem k němu)
- 2. DOPLŇKOVÁ NÁPRAVA** – provádí se na náhradní lokalitě, nevede-li primární náprava k obnově ZP zpět do základního stavu
- 3. VYROVNÁVACÍ NÁPRAVA** - vyrovnání tzv. přechodných ztrát = ztráty na přírodních zdrojích a jejich funkcích čekajících na obnovu do doby, dokud primární nebo doplňková náprava nedosáhne účinku (zlepšení druhů/vody na poškozené nebo náhradní lokalitě; neobsahuje finanční náhradu veřejnosti)

Naprava ekologické újmy na půdě

(§ 11 zákona č. 167/2008 Sb.)

- EÚ na půdě = znečištění půdy představující závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů či mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj (§ 2 písm. a) bod 3 zákona)
- Náprava (příloha II ELD) – **odstranění, izolování nebo snížení znečišťujících látek tak, aby znečištěná půda již nadále nepředstavovala významné riziko pro lidské zdraví** (x NE – návrat do základního stavu/druhy, voda)
- § 11 odst. 1 zákona č. 167/2008 Sb. - existuje-li důvodné podezření, že v důsledku provozní činnosti uvedené v příloze č. 1 došlo k EÚ na půdě, příslušný orgán zajistí zpracování **analýzy rizik**
- Vyhláška MŽP č. 17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě (účinná od 1.2.2009)

Naprava ekologické újmy na půdě (§ 11 zákona č. 167/2008 Sb.)

- Existuje-li důvodné podezření, že v důsledku provozní činnosti uvedené v příloze č. 1 došlo k EÚ na půdě, příslušný orgán zajistí zpracování **analýzy rizik**
- K analýze rizik si příslušný orgán vyžádá **stanovisko KHS**, která posoudí rizika pro lidské zdraví
- V případě prokázaného vzniku EÚ, příslušný orgán zajistí zpracování **návrhu možných NO a jejich hodnocení** a provozovatel odstraní ekologickou újmu na půdě podle NO uloženého příslušným orgánem
- **Vyhodnocení průzkumu stavu znečištěného území a hodnocení** - odborně způsobilé osoby (sanační geologové s osvědčením odborné způsobilosti vydaným MZP podle GeolZ)
- Rizika ze zavedení organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj - posuzuje KHS

Zahájení řízení o uložení PO/NO

(§ 8 zákona č. 167/2008 Sb.)

- **z moci úřední** (*ex offio*) – příslušný orgán - jakmile se dozví o skutečnostech nasvědčujících tomu, že došlo k EÚ nebo k její bezprostřední hrozbě (§ 46 + 42 SpŘ - podněty)
- **na žádost** - mohou podat FO nebo PO dotčené nebo pravděpodobně dotčené ekologickou újmou (§ 44-45 SpŘ)
- účastenství v řízení – správní řád (žadatel + dotčené osoby + osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon)

Náhrada nákladů na PO/NO

(§ 12 a 13 zákona č. 167/2008 Sb.)

- O náhradě rozhoduje příslušný orgán (ČIZP, Správa NP/CHKO, UU)
- Výjimky, za kterých provozovatel nenese náklady, pokud prokáže, že ... (§ 12 odst. 3 a 4)
 - obligatorní (*MS shall*)
 - škodu způsobila 3. osoba
 - důsledek splnění závazného příkazu nebo pokynu
 - fakultativní (*MS may*)
 - *Permit defense* – emise/událost výslovně povolena, provozovatel jednal v souladu s povolením
 - *State-of-the-art defense* – stav vědeckých a technických znalostí, nebylo považováno za pravděpodobné, že by emise/činnost/způsob používání výrobku v průběhu činnosti způsobilo škodu na ŽP

prostředků ze zvláštního účtu kraje zřízeného podle § 42 odst. 4 VodZ

(§ 13 odst. 6 zákona č. 176/2008 Sb.+ § 42 odst. 5 VodZ)

- Možnost využití na hrazení nákladů vynaložených příslušným orgánem na zajištění nezbytných NO k nápravě EU na vodách (dle § 7 odst. 6 zákona č. 167/2008 Sb.)
- Předpoklady: náklady nelze uložit odpovědnému provozovateli,
 - neboť toho nelze zjistit, zanikl nebo zemřel bez právního nástupce,
 - jde-li o nedobytnou pohledávku nebo
 - prokáže-li provozovatel, že nenese náklady na základě liberačních důvodů (§ 12 odst. 3 nebo 4 zákona)
- Příslušný orgán je oprávněn požadovat po místně příslušném KÚ úhradu písemně doložených prokazatelných nákladů, které vynaložil na zajištění NO k nápravě EU na povrchových nebo podzemních vodách
- místně příslušný KÚ je povinen bez zbytečného odkladu tyto finanční prostředky zaslat ze svého zvláštního účtu zřízeného podle VodZ na účet příslušného orgánu

Finanční zabezpečení PO/NO

(§ 14 zákona č. 167/2008 Sb.)

- Provozovatel, který vykonává provozní činnost uvedenou v příloze č. 1, je povinen zabezpečit finanční zajištění k náhradě nákladů na PO/NO
- Nejsou taxativně stanoveny formy finančního zajištění (např. pojištění, bankovní záruka)
- Bez finančního zajištění nelze vykonávat provozní činnost
- Rozsah finančního zajištění musí po celou dobu výkonu provozní činnosti odpovídat rozsahu možných nákladů a intenzitě nebo závažnosti vytvářeného rizika ekologické újmy
- Účinnost ode dne 1.1.2013 (viz § 29)

vyjimky z finančního zajištění

(§ 14 odst. 3 a 4 zákona č. 167/2008 Sb.)

1. Pokud prokáže na základě hodnocení rizik, že provozní činností může způsobit ekologickou újmu, jejíž náprava si vyžádá:
 - náklady nižší než 20 000 000 Kč, nebo
 - náklady vyšší než 20 000 000 Kč a provozovatel je současně registrován v Programu EMAS nebo má certifikovaný systém environmentálního řízení podle norem ISO 14 000, nebo prokazatelně zahájil činnosti vedoucí k registraci nebo certifikaci.
2. Pokud vypouští odpadní vody, které neobsahují nebezpečné závadné látky nebo zvláště nebezpečné závadné látky.

Hodnocení rizik ekologické újmy

(§ 14 odst. 1 zákona č. 167/2008 Sb.)

- Provozovatel je povinen:
 1. provést hodnocení rizik jednotlivých provozních činností, které hodlá provozovat
 2. toto hodnocení rizik průběžně aktualizovat v případě významných změn provozní činnosti
- Nařízení vlády č. 295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a o bližších podmínkách finančního zajištění (účinnost od 1.1.2012, § 14 odst. 5 zákona)
- Dvoustupňový systém – základní (§ 4 NV), podrobné (§ 5 NV)
- Účinnost ode dne 1.1.2013 (viz § 29 zákona)

Výkon státní správy

(§ 16 zákona č. 167/2008 Sb.)

- **MŽP** – odvolací orgán, evidence, vrchní státní dozor, reporting vůči orgánům EU
- **ČIŽP** – prvoinstanční orgán, ukládá PO a NO, příp. zajišťuje jejich provedení, rozhoduje o náhradě nákladů, provádí kontrolu (§ 18), ukládá pokuty (§ 19-20)
- **správy NP nebo CHKO** – NP a CHKO
- **újezdni úřady a MO** – vojenské újezdy
- **KHS/MZd** – vyjadřují se k analýzám rizik na lidské zdraví v případě ekologické újmy na půdě
- dotčené orgány (§ 17)

Dotčené orgány

(§ 17 zákona č. 167/2008 Sb.)

- Vodoprávní úřady (újma na vodě), OOP (újma na přírodě), orgány SS lesů (újma na lesích), orgány ochrany ZPF (újma na ZPF), OBU (provozovatel=těžební organizace podle ZHC), KÚ (újma způsobena provozem IPPC)
- Poskytují informace příslušnému orgánu, právo nahlížet do spisu, vyjadřovat se k podkladům, možnost činit společné úkony (kromě rozhodnutí)
- Řešení rozporů – dohodovací řízení mezi ústředními správními orgány (§ 133/3 SpŘ) – předložení vládě (§ 136/6 SpŘ)

Výkon kontroly

- kontrolní orgány (ČIŽP, Správy NP/CHKO, ÚÚ)
- dohlíží na plnění povinností stanovených zákonem nebo uložených na jeho základě
- právo vstupovat na pozemky a do objektů souvisejících s výkonem provozní činnosti
- povinnost prokazovat se služebními průkazy
- subsidiární použití zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole (práva a povinnosti kontrolních pracovníků a kontrolovaných osob)

Správní delikty

(§ 19 zákona č. 167/2008 Sb.)

- Neprovedení PO
- Nesdělení informací o všech důležitých okolnostech bezprostřední hrozby ekologické újmy, o nichž provozovatel měl nebo mohl vědět, a o provedených PO
- Neprovedení proveditelných NO
- Nesdělení informací o všech důležitých okolnostech vzniku ekologické újmy nebo okolnostech nasvědčujících jejímu vzniku, o nichž provozovatel měl nebo mohl vědět, a o provedených NO
- Výkon provozní činnosti uvedené v příloze č. 1 bez zabezpečení finančního zajištění (v rozporu s § 14)

Správní delikty

(§ 19 zákona č. 167/2008 Sb.)

- výše pokuty - do 1 mil. Kč, popř. do 5 mil. Kč (neprovedení PO/NO)
- při určení výše – závažnost deliktu, způsob spáchání, jeho následky, okolnosti, za nichž byl spáchán
- provozovatel neodpovídá – prokáže úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení povinnosti zabránil
- zánik odpovědnosti
 - subjektivní lhůta – orgán nezahájil řízení do 2 let ode dne, kdy se o něm dozvěděl
 - objektivní lhůta – do 5 let ode dne, kdy byl delikt spáchán

Úpady přeshraniční ekologické újmy

(§ 15 zákona č. 167/2008 Sb.)

- “ jestliže se ekologická újma nebo její bezprostřední hrozba týká jiného členského státu EU – příslušný orgán to oznámí MŽP
- “ povinnost orgán VS informovat MŽP o ekologické újme /hrozbě pocházející z jiného státu EU
- “ MŽP (v součinnosti s příslušným orgánem):
 - . poskytuje informace příslušným orgánům členských států EU
 - . spolupracuje s příslušnými orgány při přijímání PO/NO
 - . oznamuje Komisi EU (a příslušným orgánům jiného státu EU) zjištění ekologické újmy, je-li povodna na území jiného státu, určí výši nákladů a požaduje jejich náhradu

vztah zákona č. 167/2008 Sb. k ostatním právním předpisům

- zvláštní předpis ve vztahu k zákonu č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
 - Ekologická újma = ztráta nebo oslabení přirozených funkcí ekosystémů, vznikající poškozením jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti
 - odpovědnost za ekologickou újmu zde upravená zůstává nedotčena
- zvláštní předpis ve vztahu k jednotlivým složkovým předpisům na úseku ochrany ŽP, podle kterých lze ukládat nápravná opatření - tj. ZOPK (§ 86), VodZ (§ 42), ZZPF (§ 3/3), LesZ (§ 51/1)
- nedotčena zůstává soukromoprávní úprava odpovědnosti za škody na majetku a na zdraví (§ 420

Vztah zákona č. 167/2008 Sb. ke složkovým předpisům na úseku ochrany ŽP

- Pokud tento zákon nestanoví jinak, postupuje se při ukládání NO podle složkových předpisů (§ 21 odst. 3)
- Zákon č. 167/2008 Sb. je zvláštním předpisem ve vztahu k složkovým předpisům na úseku ochrany ŽP, podle kterých se ukládají nápravná opatření (tj. ZOPK, VodZ, ZZPF, LesZ)
- Zásady složkových předpisů:
 1. složkový orgán neuloží NO podle složkového předpisu, pokud bylo za účelem nápravy ekologické újmy uloženo NO podle tohoto zákona,
 2. složkový orgán přeruší zahájené řízení o uložení NO podle složkového předpisu, pokud bylo za účelem nápravy ekologické újmy zahájeno řízení o uložení NO podle tohoto zákona.

Prováděcí předpisy k zákonu č. 167/2008 Sb.

- Vyhláška MŽP č. 17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě (účinnost od 1.2.2009, § 11 odst. 5 zákona)
- Nařízení vlády č. 295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a o bližších podmínkách finančního zajištění (účinnost od 1.1.2012, § 14 odst. 5 zákona)

Naprava ekologické újmy na půdě (vyhláška č. 17/2009 Sb.)

- předmět a účel úpravy
- metody a způsob zpracování analýzy rizik
- posouzení rizik pro lidské zdraví
- stanovování cílů nápravných opatření
- návrh a výběr nápravných opatření
- osnova závěrečné zprávy o průzkumu ekologické újmy na půdě (příloha)

Analýza rizik

(§ 2 odst. 1 vyhlášky č. 17/2009 Sb.)

- Průzkum stavu znečištění půdy (vč. hornin, peloidů, navážek), charakteru znečištěného prostředí a možnosti migrace znečištění
- Vyhodnocení výsledků průzkumu – obsaženo v tzv. závěrečné zprávě (příloha k vyhlášce) – zpracovává odpovědný řešitel geologických prací s osvědčením MŽP (§ 3 GZ)
- Hodnocení zdravotních rizik (autorizované osoby podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví)

Posouzení rizik pro lidské zdraví

(§ 3 vyhlášky č. 17/2009 Sb.)

- Podklad pro stanovisko KHS
 - Vyhodnocení průzkumu
 - Hodnocení zdravotních rizik
- Závažnost rizika pro lidské zdraví se hodnotí a posuzuje s ohledem na současný a plánovaný způsob využití znečištěného území a možné vystavení lidí působením znečišťujících látek, organismů nebo mikroorganismů
- Překročení maximálně přípustných hodnot obsahu rizikových prvků v půdách (příloha vyhlášky č. 13/1994 Sb., kterou se upravují podrobnosti ochrany ZPF) – důvod pro vypracování hodnocení zdravotních rizik

Stanovování cílů NO

(§ 4 vyhlášky č. 17/2009 Sb.)

- Kvantitativní nebo kvalitativní cílové parametry stanovené na základě analýzy rizik a stanoviska KHS
- Vyjadřují se jako:
 - koncentrace látek, přípravků, organismů v půdě, vodách nebo půdním vzduchu
 - jiné fyzikálně-chemické parametry nebo kritéria
 - technické údaje a parametry, zejména technické parametry pasivních nebo reaktivních sanačních metod
- Cíle NO lze v různých částech znečištěného území stanovit odlišně s ohledem na způsob využití jednotlivých částí tohoto území

Navrhn NO a jejich hodnocení

(§ 5 vyhlášky č. 17/2009 Sb.)

- Přehled přiměřených sanačních postupů nebo jiných opatření, kterými lze dosáhnout cílové parametry NO
- Součástí NO může být sanační či postsanační monitoring
- Příklady NO, které lze uložit:
 - Odstranění látek z půdy, příp. z podzemní vody
 - Snížení koncentrace látek na takovou úroveň, aby jejich přítomnost v půdě nepředstavovala závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví
 - Zabránění nebo omezení přístupu látek k ostatním recipientům
 - Odstranění znečištěné půdy
 - Přirozená atenuace do nerizikového stavu v době kratší než 5 let

Výběr NO

(§ 6 vyhlášky č. 17/2009 Sb.)

- Vliv na lidské zdraví a bezpečnost prováděných NO
- Technická proveditelnost s účinností NO
- Finanční náklady na provedení NO
- Pravděpodobnost dosažení navrhovaných cílů NO
- Předcházení vzniku další ekologické újmy nebo škod na majetku a lidském zdraví v důsledku provedení NO,
- Doba nezbytná k dosažení cílů NO
- Dostupnost navrhovaných technologií
- Míra prospěchu pro každou složku ŽP nebo jejich funkce
- Sociální, ekonomické či kulturní hlediska

Geologická závěrečná zpráva o průzkumu ekologické újmy na půdě (příloha vyhlášky č. 17/2009 Sb.)

- Textová část
 - Geologický úkol a údaje o území
 - Provedené geologické práce
 - Výsledky geologických prací (metodika, bilance a šíření znečištění)
 - Hodnocení rizik vzniku EÚ na druzích a vodách
- Povinné přílohy
 - Mapy, výpis z KN, geologická dokumentace
 - Potvrzení MŽP o záznamu do databáze SEKM
- Doporučené přílohy
 - Kopie evidenčního listu geologických prací
 - Kopie správních rozhodnutí, stanovisek; fotodokumentace

Nařízení vlády č. 295/2011 Sb.

- **§ 1** – předmět úpravy
- **§ 2** – základní pojmy
- **§ 3** – způsob hodnocení rizik ekologické újmy
- **§ 4** – základní hodnocení rizik
- **§ 5** – podrobné hodnocení rizik
- **§ 6** – Kritéria posuzování dostatečného finančního zajištění a bližší podmínky provádění a finančního zajištění k provedení preventivních a nápravných opatření
- **§ 7** - Účinnost

Nařízení vlády č. 295/2011 Sb.

- **Příloha č. 1 – Náležitosti základního HR**
- **Příloha č. 2 – Náležitosti podrobného HR**
- **Příloha č. 3 – Kontrola základního a podrobného HR**
 - Kontrolní body pro posouzení základního HR
 - Kontrolní body pro posouzení podrobného HR
 - Kontrolní body pro posouzení obsahu dokumentu nebo smlouvy o finančním zajištění
- **Příloha č. 4 – Posouzení dostatečnosti finančního zajištění**

Metodické pokyny OEREŠ MŽP

- MP k provádění základního HR
(platnost od 1.2.2012)
 - MP k provádění podrobného HR
(platnost od 1.5.2012)
- Věstník MŽP (č. 2/2012 + č. 5/2012)
- h t

Prameny – internet:

- ec.europa.eu/environment/liability
- www.mzp.cz
- www.cizp.cz
- www.envliability.eu
- www.biohost.org/eld
- www.eueldpracticeexchange.com
- www.cea.eu

www.leges.cz

Ondřej Vícha, Vojtěch Stejskal

Zákon o předcházení ekologické újmě

s komentářem a souvisejícími předpisy,
s úvodem do problematiky
ekologicko-právní odpovědnosti

komentář

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Stejskal, V., Vícha, O.:
**Zákon o předcházení
ekologické újmě a o
její nápravě s
komentářem,
souvisejícími předpisy
a s úvodem do
problematiky
ekologicko-právní
odpovědnosti.** Praha,
Leges, 2009, 336.

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)

Děkuji za pozornost

Ondrej.Vicha@mzp.cz

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

